

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Ю.А.Коковну Россейни Кюню бла

АЛГЫШЛАУУ

Къабарты-Малкъарны хурметли жамауаты!
Сизни Россейни Кюню бла жюрегимден кызыу алгышлайм!

Бу байрам Ата журт, анга кертчи болуу, халкыны бирлиги дегенча хазналаны эм башына чыгарады, бизни кыралыбызга - Россейге - таза ниет тутханыбызны, жюрек жылууубузну, соймеклигибизни, аны шендоюу эмда келир заманлары ючюн, барыбызда багъалы эмда сыйлы кѳрген затла ючюн къайгыргъаныбызны, жууаплы болгъаныбызны кюзгюча кѳргюзтеди. Къыралыбызны ѳмюрлени теренинден келген жолуну, аны кѳп миллетли халкыны къадары бир болгъаныны, мамырлыкда бла келишиулюкде жашау этиуну, туугъан Ата журтха сакъ болууну тѳрелери ѳчюлмезлерини,

тѳлюден-тѳлюге кѳче барлыкларыны белгисиди. Жаланда кючюбюзно бирикдирип къолулу буздан келлики Россейни экономика жаны бла кючю кырал этерге, аны жашнатырга.

Къабарты-Малкъарны халкы деменгили Россейни къауу-

мунда экономиканы, социал сфераны да айнытуда жангы жетишимлеге жетеригине бир ишеклимге жокъду. Сизге ма ол жолда бютюн уллу хорламла, мамырлык, насып, монглукъ, тынчлыкъ, ырахатлыкъ тежейме!

КЕНГЕШ

Тозурай тургъан юйледен тынгылы журтлагъа кѳчюрюу къалай баргъанына къаралгъанды

Тюнене КъМР-ни Правительствосуну юйюнде **Юрий Коков** адамланы тозурагъан юйледен кѳчюрюуге атап кенгеш бардыргъанды. Аны ишине КъМР-ни премьер-министри **Мусукланы Алий**, Нальчик шахар округну, подряд организацияланы башчылары къатышхандыла.

КъМР-ни Башчысы кѳчюрюуно программасыны излемлерин заманында толтурурга кереклисин чертип айтханды. Биринчи июльгъа дери къурулуш, бояу-сюртюу эмда башча ишлени бошаргъа, биринчи августха дери уа фатарлагъа иеликни къагъытларын жарашдырырга эмда адамланы

кѳчюрюуге буурулгъанды. Республиканы оноучусу ѳбъектледе тамамланыла тургъан ишлени качестволарына контрольню кючлендирирге кереклисин айырып айтханды. Келишимде кѳргюзюлген борчла тийишлисича толтурулмасала, тазирле салырга чакъыргъанды.

М. Ярославская.

ОЮМ

Халкъларыбызны бирикдирирге, Ата журтубузну айнытыргъа, кючлендирирге алландыргъан байрам

2002 жылдан бери 12 июнь Россейни Кюнюча белгиленеди. Ма ол кюн РФ-ни Жалынчакъсызлыгыны декларациясы къабыл этилгенди.

Бу бек жаш байрамладан бириди, алай магъанасы уллуду. Ол Россей Федерацияны къыраллыгы тохташханыны, аны жангы тарыхыны, Ата журтубузну ѳмюрледен бери келген жашау жолуну белгисиди. Бюгонлюкде анга эркинликни, жалынчакъсызлыкъны, граждан мамырлыкъны, законланы бла тюзлюкню мурдорунда къуаралгъан келишиулюкню шартынача къа-

райдыла. Жылдан-жылгъа патриотизм ѳсгени бла бирге, ол миллет бирликини, Россейни бюгонлюк жашаууну эмда келир заман ючюн жууаплылыкъны мурдору болгъанлай къалады.

Аны тарыхыны юсюнден айтханда уа, 1990 жылда 12 июньда РСФСР-ни халкъ депутатларыны съездинде РСФСР-ни Жалынчакъсызлыгыны юсюнден декларация къабыл кѳрюлген эди. Ол кезиуде къыралыбыз кѳп сынауладан, кыйынлыкълардан, кѳжур ишледен ѳтгенди.

Болсада декларация жангы къыралыбызны мурдор ташын

салгъанды. Анда кырал эм жамауат жашау бла байламлы оноула этилгенлеринде, битеуи полномочияла да РСФСР-ни кесине берилгенди. Конституция эмда законла башчылыкъ этгенлери тохташдырылгъанды. Инсанла, политика партияла, жамауат организацияла да тенг эркинликке бла жалчытылгъандыла. Законла чыгъаруучу, аланы толтуруучу эм сюд органла бир бирлеринден айырылгъандыла, автоном республикаланы, областланы, округланы, крайланы полномочиялары кенгертилгенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Къабарты-Малкъар Республиканы кырал саугъалары бла саугъалауну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

УКАЗЫ

Кѳп жылланы бет жарыккылы урунганлары ючюн

Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъаларгъа

АБАЗОВ Анатолий Цикимовичи - Бахсан районда урушну, урунууну, Сауутланган кючлени эмда право низамны сакълауу органланы ветеранларыны (пенсиячыларыны) жамауат организациясыны председатели,

сыйлы атла атаргъа:
«Къабарты-Малкъар Республиканы халкыны социал кѳруулауну сыйлы къуллукъчуусу»

ЖЕКАМУХОВА Марина Хажимуратовнагъа - Къабарты-Малкъар Республиканы Урунуу, иш

бла жалчытыу эмда социал кѳруулау министерствосуну социал льготаланы бла тѳлеуени департаментини сабийлери болгъан юйюрге пособияла тѳлеу жаны бла бѳлюмюню консультантына,

ПАНАСОВА Валентина Юрьевнагъа - Къабарты-Малкъар Республиканы Урунуу, иш бла жалчытыу эмда социал кѳруулау министрствосуну администраторуна,

ЮСЮПЛАНЫ Мухамметни жашы Хасанга - Къабарты-Малкъар Республиканы Урунуу, иш бла жалчытыу эмда социал кѳруулау министрствосуну «Нальчикде психоневрология интернат» кырал казна учреждениясыны директоруну орунбасарына.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Ю. КОКОВ**.
Нальчик шахар, 2017 жыл 9 июнь, №87-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы кырал саугъалары бла саугъалауну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

УКАЗЫ

Ишлеринде жетишимле болдурганлары эмда кѳп жылланы бет жарыккылы урунганлары ючюн сыйлы атла атаргъа:

«Къабарты-Малкъар Республиканы халкъ артисти»

ТЕКУЛАНЫ Ханалини жашы Амырбийге - чекленген жууаплылыкъ болгъан «Империя-Н» обществону баш директоруна,

«Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы артисти»

ЖИЛАЧ Светлана Михайловнагъа - «Къабарты-Малкъар кырал филармония» кырал казна культура учрежденияны симфония оркестрини артисткасына,

«Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы врачы»

ЖАЗАЛАНЫ Розагъа, Атыны кызына, - Къабарты-Малкъар Республиканы Саулукъ сакълауу министрствосуну «СПИД-ге эмда жукъгъан ауруулагъа къажуу юреш эмда профилактика жаны бла ара» кырал бюджет саукълау учрежденияны бѳлюмюню таматасына,

«Къабарты-Малкъар Республиканы искусстволарыны сыйлы къуллукъчуусу»

ЗАШАКУЕВ Хазрит Шировичге - «Къабарты-Малкъар кырал филармония» кырал казна культура учрежденияны симфония оркестрини артистине,

ПЛОТНИКОВ Василий Ивановичге - «Россейни Художниклерино союз» Битеуроссей чыгъармачы жамауат организацияны членине,

«Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы устазы» **КУДАЕВА Эльмира Мухардиновнагъа** - Нальчик шахар округну «2-чи номерли лицей» муниципал казна битеулю билим беруу учрежденияны математикадан устазына.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Ю. КОКОВ**.
Нальчик шахар, 2017 жыл 9 июнь, №88-УГ

Партия проект

Кезиу Терек шахарны паркына жетгенди

РФ-ни Къырал Думасыны депутаты Ирина Марьяш, Терек шахарда болуп, «Гитче шахарланы парклары» деген партия проект къалай толтурулганы бла шагъырейленгенди.

Билдиргенибизча, Терек Прохладный, Тырныауз, Нарткъала шахарла бла

бирге башында айтылган ишге къатышады. Ирина Марьяш аны жашауда бардыруу жаны бла жамауат советни келечилери бла тюбешиуде районну жер-жерли власть органларыны, шахарны жамауатыны, жууаплы ведомстволаны араларында байламлыкъланы жалчытыр-

гъа кереклисин чертгенди. Дагъыда ол тёрт шахарны да власть органларын бир бирлерини сынаулары бла шагъырей бола турургъа чакъыргъанды.

Ызы бла Ирина Марьяш тийишли документлени тинтгенди. Ахырында уа ол жангыртыллык паркда болгъанды.

ПАСПОРТЛА БЕРИУ

Эм магъаналы документлерин -
намыслы инсанларыбызны къолларындан

Россейни Кюннюю аллында КъМР-ни Жамауат палатасында республиканы шахарларындан бла эллеринден 14 жыллары толган жаш адамла къууанчлы халда паспортларын алгъандыла.

Россейни гимни эшитилгенден сора сабийлеге къыралыбызны тарыхыны, паспортла къалай жюрютюк башланганларыны юсюнден айтылган эди. Билдирилгенича, ала 1932 жылда СССР-ни шахарларында жашагъан адамлагъа, 1974 жылда уа эллилеге да берилип башлагъандыла. РФ-ни Правительствосуну 1997 жылда чыкыгъан бегимине тийишлиликде уа Россейни 14 жыллары толган битеу гражданларыны паспортлары болургъа керекди.

Ызы бла сабийле, къысха викиринагъа къатыша, къыралыбызны белгилерини, аны гимнини, герби къаллай магъананы тутханыны, байрагъыны тюрюслерини юсюнден соруулагъа жууапла бергенди. Былайда айырмалы Анастасия Фёдорова болгъанды, ол энчи саугъаланганды.

Паспортларын а къууулагъа атларын айтдырган, ишлеринде уллу жетишимле болдургъан адамларыбыз - Жамауат палатаны башчысы Хазратали Бер-

дов, аны орунбасарлары **Атталаны Жамал** бла **Людмила Федченко**, РФ-ни Жамауат палатасыны келечиси **Заурби Нахушев**, спорт министр, 2008 жылда Олимпиада оюнланы грек-рим тутууудан чемпиону **Асланбек Хуштов**, КъМР-де МВД-ни Миграция жаны бла управлениясыны башчысыны орунбасары, полицияны полковниги **Аслан Каранашев** - бергенди. Аладан документлерин Тырныауздан **Кетенчилян Джанбулат**, Нальчикден Лелюкаланы Ислам, Кенделенден **Отарланы Карина**, Адихудан **Алина Жамбекова**, Бахсандан **Муза Сосналиева**, Екатеринбургская станицадан **Анастасия Фёдорова** эм башхала алгъандыла.

Сабийлени алгъышлай, Атталаны Жамал ала энди къыралны толу эркинликли, аны бла бирге уа этген ишлерине жууап тутаргъа тийишли гражданлары болганларын чертгенди. Белгили жазыучу, алим Николай Чернышевский жашлыкъ таза сезимлени, ариунетлени заманыды, деген эди. Сизни да бусагъатда ма аллай кезиуюгъузду. Жашауууу алдады, билли алып, ишлеп башлап, дунияда кесигизни жеригизни табарыкъсыз.

Сёзсюз, сизни жетишимле, даражалы къырал сауугъала сакълайдыла. Алай сизге эм магъаналы, ах-

шылыкъларга итиндирген, деменгили къыралыбызгъа ёхтемлендирген «гражданин» деген ат болуруна ишексизме. Кертичиликни, адамлыкъны эм башха салып жашагъыз, жангы билимлеге итинигиз, мурадларыгъызгъа жетиуде къаты болуууу, этген ишиги бла республикабызгъа, къыралыбызгъа махтау келтиригиз, дегенди ол.

Хазратали Бердов а, хар инсанны къадарында эсде къалган такъыйкъаланы болганларын черте, бюгюн да аллай кюнюгюзду, деп белгилегенди. «Сиз алыкъа школгъа жюрюйсюз, уллу ишлеригиз алыкъа алдадыла. Алай биз сизден бир зат тилерик эдик - биллими, низамлы болуууу, Ата журтугъузну жюрегигизден сююгюз. Айтхылыкъ къыралыбызгъа тийишли адамла болуууу».

Россейде туугъаныгъызгъа уа ёхтемленирге эркинсиз, аны тарыхы деменгилегине шагъатды. Бизни орунубузгъа сиз сюелликсиз. Ата-бабаларыгъыз къалай сакълагъан эселе да туугъан жерибизни, сиз да анга, алача, сакъ болуууу», - деп насыяхат этгенди ол.

Ахырында жыйылганла барысы да эсде къалырча, бирге жыйылып, суратха туюгъенди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.
Сурат авторнуду.

Халкъларыбызны бирикдирирге,
Ата журтубузну айнытыргъа,
кючлендирирге алландыргъан байрам

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Россейли къыраллыкъны кючлеуге уа аны аты Россей Федерациягъа тюрлендирилгени, жангы Конституция къабыл кёрюлгени эмда къырал символика тохташдырылганы да себеплик этгенди. Жалынчакъсызлыкъны юсюнден декларация жарашдырылганы бла Россейни тарыхыны жангы кезиую, таза бети башланганды.

Ал кезиуде адамла бу байрамгъа артыкъ уллу эс бурмагъандыла. Ол угъай, озгъан ёмюрню 90-чы жылларыны ахырында 12 июньда къыралда не зат белгиленеди деген соруугъа адамланы асламы жууап окъуна бералмай эдиле. Анга жаланда солу кюннгеча къарап кыйгъандыла. Он жыл мындан алгъа халкъны кёнюсю алгъыннгы СССР чачылып, Россейни жалынчакъсызлыкъны юсюнден декларация къабыл кёрюлгенин терс ишге окъуна санап, анга къажуу болгъанларын айта эдиле.

Шёндюгю аты уа Россейни Кюннюе 2002 жылда 1 февралы

да Уруну кодекс къабыл кёрюлгенден сора берилгенди. Ма андан бери ол битеу субъектледе да къууанчлы халда белгиленип башлагъанды. Аны магъаналылыкъны юсюнден энчи айтыр кереклиси да болмаз. Ол бизни деменгили къыралыбызны халкъын бирикдирирге, Ата журтубуз бла ёхтемленирге, къарыулу, айныгъан, уллу атламла бла алгъа баргъан къыралны гражданлары болгъаныбызны сезерге онг береди.

Бу къууанч Россейча кёп миллетли къыралда адамланы бирикдирге, халкъланы арасында шёхлукъну кючлерге керекди. Ол бизни энчиликлерибизни, миллет сезимибизни сакъларгъа, айнытыргъа да онг берилгенини белгисиди. Шёндюгю дунияда, тыш къыралла бизге къажуу болгъан, къыралыбыз къарыу алып, агъты юсюне болуп баргъанын суймей, бизге чырмаула этилген заманда уа байрамны магъанасы бютюнда ёседи.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Жолоучулукъ

Къазахстанчыла
тарыхыбызны тинтедиле

Бу ийыкъда Къабарты-Малкъаргъа Къазахстандан бир къауум адам келгенди. Аланы араларында географиядан, этнографиядан, генетикадан, археологиядан да специалистле бардыла. Алгъа академик Сапар Исаков башчылыкъ этеди.

Бизге келгинчи ала Азербайджанда, Гюржюде эм Дагъыстанда болгъандыла. Жолоучулукъларыны баш магъанасы - ата-бабаларыны (къыпчакъланы) тарыхларындан бир жангы зат биллюю. Нальчикге кирген жерде къонакълагъа жерлешлерибиз голпан аякъ бла тубегенди.

Мындан ала КъЧР-гъа, Кърым-гъа, Украинагъа, Болгариягъа эм Венгриягъа атларыркъдыла.

Къабарты-Малкъарда бла Къарачай-Черкесде къазахстанчыла эки халкъны тарыхларына энчи эс ёблукъюле. Нек дегенде бу миллет, алача, тюрк дуняны бир бутагъыды.

Нальчикде уа ала КъМКЪУ-да орналган малкъар миллет маданият арада болгъандыла. Анда кёрюзтюлген экспонатла бла шагъырейленгенди.

ТАППАСХАЛЛАНЫ Аминат.
Сурат **БАЙСЫЛАНЫ Ахматныды.**

Байламлыкыла

«Төгөрек стол», семинар, көрмөчүлө

Санкт-Петербургда 2017 жылны 6-8 июнда Къабарты-Малкъарны кюнлери кыралгандыла. Анга бизин республикадан экономиканы айнытуу министрине орунбасары Ольга Белецкаяны башчылыгы бла КъМР-ни Башчысыны Санкт-Петербургда келе-

Жыйылууну чегинде 6 июнда шимал араны Импортну алышындыруу эм локализация арасында «Регионланы промышленность кьолайлыклары. Агропромышленный комплекс» деген ыйыкыны эмда Къабарты-Малкъар Республиканы кюнлерини

«Къабарты-Малкъар бла Санкт-Петербургну экономика кьолайлыклары» деген темагъа жораланып «төгөрек стол» да бардырылганды. Анда республиканы экономика эм инвестициялы кыйматлыгыны, промышленный комплексини болумуну, аны айнытуу онгларыны, магъаналы инвестициялы проектлени, ол санда агропромышленность жаны бла байламлы бөлүмлени

дукцияны татыуун көрүрге онг болганды. Проектни чеклеринде поставщиклеге, подрядчиклеге эм толтуруучулагъа деп окутуу семинар да өтгөндү. Анда электрон аукционлагъа кыалай кыатышырга боллугуну эмда банк тапдырган жумушланы юсонден айтылганды. Санкт-Петербургну «Шахар Турист-Информация Бюро» кырал бюджет учредениясыны майданын-

чиси Арсен Ногмов, Курортла эм туризм министрине кыуллугун толтурган Владимир Афаунов, Экономиканы айнытуу министерствосунда регионну маркетинг эм тыш байламлыкыла кырауа департаментни таматасы Севиль Богацкая, промышленность эм сатыу-алыуу министрине орунбасары Александр Бирюк, эл мюлк министрине орунбасары Тимур Вадахов эм алчы предприятяланы келечилери кыатышхандыла.

официальный ачылуулары болганды. Анга анда Промышленность политика эм инновацияла жаны бла комититыш сатыу-алыуу байламлыкыла айнытуу эм промышленностьну информация бла жалчытуу управлениясыны таматасы Сергей Николаев бла Предпринимательствону эм хайырланыучу рынокну айнытуу жаны бла комитетини таматасыны орунбасары Елена Капустина да кыатышхандыла. Ол кюн

юсонден соруула сюзюлгендиле. Экинчи кюн республиканы «Фрукт-Трейд», «Велес-Агро», «Агро-07», «Кабельный завод «Кавказ-кабель ТМ» предприятялары кырауған көрмоч экспозицияны аберилю сатып алырга эм про-

да ол кезиуде КъМР-ни Курортла эм туризм министрствосу Къабарты-Малкъар Республиканы турист-рекреация комплексини экспозициясын да кырауғанды.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

БЕЛГИЛЕУ

Къармашханланы сыйларын көре

Черек районну социал ишчилери кеслерини байрамларын жер-жерли администрацияны жыйылуула бардырылуучу залында белгилегендиле. Аланы профильли управленияны башчысы Батчаланы Алим, администрацияны башчысыны кыуллугун толтурган Къазыйланы Анатолий, социал араны директору Улбашланы Миналдан да алгышлагандыла. Ала огурлу иш этгенлерин чертип, ыспас этгендиле, саулуук, монглукк эмда жетишимле тежегендиле.

Айырмалы ишлегенлени сауғалау а бек хычыуун кезиу эди. Батчаланы Алимге КъМР-ни Правительствосуну Ыспас

кыагыты берилгенди, Кючмезланы Рамазан а КъМР-ни Урунуу иш бла жалчытуу эмда социалный кыоруулау министрствону грамотасына тийишли болганды.

Аладан сора да, онеки социал ишчиге бет жарыкылы урунганлары, боюнларына алган борчлары тынгыла толтурганлары ючюн грамотала, бюсореу кыагытла, ача

сауғала да берилгендиле.

БЁЗЮЛАНЫ Залина,
Черек районну администрациясыны пресс-службасыны башчысы.

Республикабызны хапарлары

Кыбша жайда хазырлануу
Къабарты-Малкъар 2017-2018 жыллада юйлени жылытуучу кезиуде хазырлануу ишлеге 545 миллион сом кыоратырыкды. Ол оную КъМР-ни Правительствоуну энчи бегими бла кыабыл көрюлгенди. Кыбша хазырланууга артыкда көп ачча жылуу, газ, суу, электрокюч бла жалчытуучу предприятяла бла организацияла бёллюкдюле - 390,6 миллион сом. Муниципалитетлени бюджетлери да 114 миллион сомдан аслам берликдиле. Республиканы бюджет а - 40 миллион сомдан артык.

Индустриал паркла болушурукыдула

«Къабарты-Малкъар Республикада индустриал (промышленный) парклары юсонден» законну проекти жарашдырылганды эмда КъМР-ни Парламентини сюзююне берилгенди.

Бююнлюкде субъектде химия, ашазык промышленностьда, энергетика, транспорт, связь, эл мюлк, туризм жаны бла эмда ушул бөлүмледе да 50-ден артык улуу инвест проект бардырылады неда хазырланыла турады. Аланы саулай багъалары 1,2 триллион сомдан асламды.

Македониядан - дипломла бла

Къабарты-Малкъарны искусствола лицейини сахталары сабий чыгармачылыкыны жыл сайын Македонияда бардырылуучу "Малый Битольский Монмартр" халкыла аралы фестивалында хорлагандыла. "Золотая палитра" дипломла бла Алана Хайманова бла Янис Койбаев сауғалангандыла. Дагыда Агунда Цолпованы, Стелла Гвоздикованы бла Дана Багаваны ишлерине да бийик багъа бичилгенди.

Фестивальга чыгармаларын дуняны 31 кыралындан битеу да 9 минг адам көргюзтгенди. Республикалы лицейни жаш художниклери ары дери да хорлап тургандыла.

Мария Кучинаны жангы бийиклиги

Къабарты-Малкъардан айтхылы спортчу Мария Кучина Италияда кезиуу халкыла аралы турнирде хорлаганды. Аны юсонден Женгил атлетикадан битеуроссей федерацияны пресс-службасы билдиргенди. «Бриллиантовая лига» турнирден бири Римде бу кюнде бошалганды. Анда эки метр бийик кесекирип, бизини спортчу кызыбысы барысы да озганды.

Атыбызны иги бла айтдырыу

Къабарты-Малкъар Шимал Кавказны регионларыны араларында иги аз юрюгеннге саналады. Ол тизмеге дагыда Ингушетия, Чечен Республика бла Шимал Осетия киредиле. Алада спирт ичгиледен бир адамгъа бир жылгъа бир литр да жетмейди. Аны юсонден Роспотребнадзору специалтистери былтыр кыралда санитар-эпидемиология болумуну юсонден докладларында белгилегендиле.

Алчыланы сабында

Ставропольда «Лучший оператор связи-2017». Битеуроссей конкурсу округ кесегини эселерин чыгаргандыла. Анда ючюнчю жер Къабарты-Малкъардан Милана Бутавага жетгенди. Экинчиге Кырачай-Черкесден Кыоркмазланы Асият тийишли болганды. Биринчи жерни уа Ставропольдан Ольга Ашихминала алганды.

Россейини Почтасы связьда ишлегенлени профсоюзуну бла бирге кырауған эришиулеге СКФО-ну жети регионуну келечилери кыатышхандыла. Ала почта бла байламлы ишни жоруукларыны кыалай билгенлерин, аланы борчлары бла байламлы болмаган жумушла бла келгенлеге, кыауга кыозганагыла не мадар эте билгенлерин көргюзтгендиле, бу службаны игилендирууну юсонден оюмларын да айтхандыла.

Информациягентстволаны материалларына көре **ТЕКУЛАНЫ Хауа** хазырлаганды

ЮЙОР КЪУРАУ

Миллетибизни арт 20 жылда бек улуу жарсыулардан бири жаш адамларыбызны юйор къурау сыймегеннериди. Бу болумну сылтаулары тюрлю-тюрлюдоле. Бирле, киноладача, керти, таза сыймекликни сакълайдыла, экинчиле кюлайлары осалдан турадыла, ючюнчюлеге сыйгеннери бла бир кюш болурга жууук-ахлу кюймайды.

Аллай юлгюлени кере кетсенг, атлары айтылган жашларыбыз бла кызларыбыз юйор къурау-анларына бек къууанабыз. Мени бююнню жигитлерим Хасайтланы Руслан бла Жангоразланы Малика, «Содружество» деген халкъла аралы жаш тёлү организацияга эм Халкъланы миллет культураларын айнытууга себеллик этген фондха башчылык этген Алийланы Магомет бла Гедраланы Амина эм Къулийланы Тахир бла Езденланы Айшатдыла. Келигиз, ала бла жууугуракъ танышайык.

Руслан бла Малика

Малкъар эстрадада халкъны эсинде бююнлюкде да сакъланган «Абына» деген жырни автору Хасайтланы Русланны юйорленерин кепле сакълай эдиле десем, ётюрюк айтырык болмам. Сыймекликни гимнин 20 жыл мындан алгъа айтып бошагъан жаш кеси жашауун башха жанына бурургъа ашыкмайды эди.

Болсада аны къадаарын, эркинликге юйренген халин да тюрлендирген тюбешуи а эки жыл мындан алгъа болады. Ол Жангоразланы Малика бла сунмай тургъанынлай кюнакъга баргъанлай танышады. Андан сора жаш адамла бир да айырымгандыла. Былтыр а жуууклары, тенгери да, аланы насыпларына къууана, тойларын этгендиле.

Аланы ишлери Москвада болгъаны себепли экиси да кеп да турмай ары кетген эдиле. Бююнлюкде Руслан, жырла жазгандан сора да, кийимле чыгъаргъан улуу компанияланы биринде дизайнер болуп ишлейди. Маликаны да бир ненча усталыгы барды, алай бююнлюкде ол насыплы анады. Хасайтланы юйорде жашчык тууганлы ай чаклы болады.

Мен Руслан эм Малика бла насыплы жашауун тасхасы неде болгъаныны юсюнден кысха ушакъ бардыргъанма. Жаш адамла айтханнга кере, экеулен бир бирни ангыласала, хурмет эте билселе, аланы жашаулары, сёзсюз, насыплы кыраллыкды.

Кепле жашау нёгерлерин тюрлендиргерге итиндедиле, аны энчилигин эниш этип.

Андан бир заманда игилик чыгъарык туйюлду. Кеп юйорле да ол сылтау бла чачылып кетедиле, - дейди Руслан.

Кертиси бла да, арт заманда айырылгъанлары саны кебейе барады. Руслан чертген шарт да аны сылтауларындан бириди.

Адамланы араларында жылы болса, ала битеу беш заманларын бирге оздургуа сюедиле. Хасайтланы юйорде да хал алайды. Жылны ичинде ала хар такыйкы-аларын да сейир ётюрюрге итингендиле - кинога, концертлеге жюрюкде, велоспорт бла кюрешиуде.

Малика айтханнга кере, Руслан дайым да эс белгенлей, къууандыргъанлай турды.

Сёз ючюн, тиширууга гюлле берирге сюе эсенг, байрам кюнню неге сакълап турургъа керекди? Бар да, ал да кел, - дейди жырчы.

Башда белгилегенимча, Руслан музыка бла, кийимни дизайны бла да кюрешиди. Шёндю республикалы радиода аны «Ариука» деген жангы жырын эшитирге боллукъду.

Жаш адамла, ишден, юй жумушладан да бошاپ, бери келатмагъанлыкыга, атаналары алагъа терк-терк кюнакъга барычудула. Туудук тууганлы уа насыплы ыннала бла аппала жолгъа бютюнда сыйюп чыгъадыла.

Абаданлагъа хурмет этиудю жашауун мурдору. Аны кыйда болсакъ да унутмазгъа керекбиз, - дейдиле Руслан бла Малика ушагыбызны ахырында.

Насыплы жашаууну жашырынлыгы недеди

Магомет бла Амина

Къара суучу Алийланы Магомет халкъыбызны иш кёллю, терен акъыллы жашларыбыздан бириди деп таукел айтыргъа боллукъма. Аны юсюнден газетибизде жаза-жаза да тургъанбыз. Ол миллетибизни СНГ-ны кыралларыны жаш тёлүсюню арасында сыйы жюрюген келечисиди. Мен айтхан сёзлеге уа Магомет былтыр Гедраланы Амина бла юйорленгенде келген кюнакъланы саны шагъатлыкъ этеди.

Социал сетьде болгъан информацияга кере, таулу жашны тоюн аны алгынны Союзу республикаларында жашагъан тенгери бек эрттеден сакълай эдиле. Аны себепли неках кюлерини юсюнден ала иги да алгъадан билдирген эдиле. Тойгъа келгенле, таулуаны аш-сууларындан сора да, табийгъатыбызны да бек жаратхандыла.

Алай бла Алийланы юйор къуралгъанлы да кеп къалмай жыл боллукъду. Магометни иши Москвада болгъаны себепли жаш адамла анда жашайдыла. Аланы биринчи тюбешулер Къара-Сууда болгъанды. Анда жаш таматалык этген «Содружество» деген жамаут организация анда жаш журналистлени бла блогерлени жыйылуун бардыра эди. Амина уа ары жууукларына кюнакъга келген эди. Болсада Магометни юсюнден а

ол кюннге дер кызы эшитешите тургъанды.

Къадар дегенин алайды - жети жуклап тюшонгде да кермегенинги тюшонгде аллынга келтирип кюяды. Бу эки жаш адамны юсюнде аны ачык керебиз. Магомет Амина жашау нёгерин боллукъун биринчи такыйкыдан да ангылагъан эди. Болсада кызы а ол оюмга заман бара-баргъан чакъда тюшонгденди.

Жашны жаны тойну эрттеден кюсегеникке, Аминаны юйору аллай жангылыкны аз да сакъламай эди.

Бютюнда - атам, - дейди ол. Аны себепли биринчи кезишуде Амина къаршыларына бек тансык да бола эди. Жаш адамла ата журтларына сыйген заманларында да к-

лалмайдыла, жаланда солуу кюле асламыракъ берилген кезиуде. Нек дегенде Амина РУДН-ни медицина институтуну студентиди. Магометте да иши бла байламлы тыш кыраллагъа терк-терк учаргъа тюшеди. Жамаут иш бла кюрешгенден тышында, ол кырындышы Элар бла бирге пиар бла байламлы бизнесни жашауда бардырады.

Беш заманларын Алийланы юйор болмагъан кюсеир ётюрюредди. Театрлагъа, кермючюле, концертлеге жюрюйдюле, спортну бир ненча тюрлюсю бла да кюрешидиле. Башха шахарлагъа экскурсиялагъа барыргъа да бек сюедиле.

Тахир бла Айшат

Къулийланы Тахирни бла Езденланы Айшатны тойларыны юсюнден газетибизде 2009 жылда жазгъан да этген эдик. Аны сылтау уа аланы юйорлери «Ханума» деген танышы клубну хайырындан жаратылгъанында эди. 2008 жылда аны Абдулаланы Марина миллетибизни кызлары бла жашлары танышып, юйорлю болур эселе уа деген акъыл бла кыурагъан эди.

Аллай башламчылыкны хайырындан бююнлюкде Къулийланы юйорде кызы бла жаш ёседиле. Тахир бла Айшат да бир бирни ангылап 8 жылны насыплы жашайдыла.

Адам жашау нёгерине тюбесе, кеп сагыш эте турмагъанын бу экисини юлгюсюнде да керебиз. Тахир Айшат бла танышып, аны бла бир юйорлю болурга сыйгенин билдиргенини арасы бир ыйык болгъанды.

Жумушаклыгы, чамны сыйгени бла алдагъан эди. Халини ол шарты бююнлюкде да сакъланганды. Аны себепли юйорюбюзде

къаууга не болгъанын билмейбиз - дейди Айшат.

Тахирни оюмуна кере, экеулен бир бирге хурмет эте, кесини сейирлерин аныкыладан башха салмай жашаргъа юйренселе, насыплы жашау аладан бир заманда да кетерик туйюлду.

Мени бююнню жигитлерим жаш адамлагъа ахшы

юлгюдоле деп таукел айтталыкъма. Быллай жетишимли, жашауларын тап кыурауа итинген жашларыбыз бла кызларыбыз миллетибизде аз туйюлдуле. Аланы юслеринден да быллай ахшы хапарланы кысха заманын ичинде эшитейик.

МАДАНИЯТ

Малкър хор къалай тюрлю къуралгъанды

Малкър эм къабарты жыр искусствону тамырлары, белгилисича, бурунгудан келедиле. Эрттегили жырла, макъамла, ёмурледен бери эшитилгенлей, халкъ аузуунда жюрютулгенлей, аны жашауна терен сингендиле. Алада миллетни тарыхы, маданияты, бир сёз бла айтханда уа, жашауу бла толу ачыкъланады.

Къабартылыланы бла малкърлыланы бу жаны бла искусстволарын саклаууга, айнытууга кёпле къайгыргъандыла, къыйын салгъандыла. 1939 жылдан башлап бизни республикада жашагъан аты айтылгъан композитор Трувор Шейблер да, сёз ючюн, аланы санынданды. Ол «Галпалау», «Ногъай къыз», «Бек-Болат» дегенча чыгъармаланы хор бла жырларча жарашдыргъанды. Бююнню Къабарты-Малкърны профессионал музыкасыны айны баргъан мурдору да республикада орус совет композиторла жашагъан эм ишлеген кезиуде жаратылгъанына уа бир да ишекли болууча туйюлду. Ол жыллада жер-жерли онуючула да культураны бла искусствону айныууна улуу кёллю болмагъандыла.

Алай бла 1939 жылны 25 январында АКП(б)-ны обкомуну бюросуну жыйлыуунда «О мероприятиях по развитию профессионального и самодеятельного искусства в республике» деген сорууну сюзгендиле. Эм алгъа тындырыллык ишлени арасында биринчи малкър хорну къурау да болгъанды. Ол бегимге кёре КЪМАССР-ни Совнаркомунда Искусство жаны бла жумушлагъа жуауплы управление бу борчуну тамамлауу бла байламлы ишлени къолгъа алгъанды. Къабарты къырал хорну художестволу таматасы Александр Покровский Малкър къырал хоргъа да башчылык этип тебирегенди, 1939 жылны биринчи жарымында артистле жыйып башлагъандыла.

Покровский кеси таулу элlege барып, вокал жаны бла хунерлер болгъан жаш адамланы сайлагъанды. Аланы санында Отарланы Омар, Бёзоланы Магомед, Заидланы Фатимат, Къудайланы Фатимат, Рахайланы Олий, Ботталаны Адижан эм башхала болгъандыла. Ул-башланы Шамханий да ол жаш адамладан бири эди.

Ол Къабарты-Малкър жыр эм тепсеуу къырал ансамбльде жыйырма төрт жакълы бир ишлегенди. Ол эсергеннге кёре, жетинчи классда окъуй тургъанлай, алгъа Кёнденгенге оғарыда сагъынылгъан управленианы таматасы Николай Евгажукъов бла Александр Покровский келген эдиле. «Жырларгъа сюесе, алай эсе уа, Нальчикде ол жаны бла окъургъа керексе»,- дегендиле ала къызгъа.

Ол кезиуде Покровский Антонина Калмыкова бла бирге узакъ Гирхонжана дери да жетген эди. Отарланы Омар жаш коммунистлени школунда окъуй тура эди, аны хоруну да алчысы болуп. Ол башчылык этген къауум

келгенлеге Энейланы Магомед тауцагъа кёчюрген «Интернационалы» эшитдиргенди. Алагъа тынгылагъандан сора къонакъла Омар Нальчикде биринчи малкър хорда фахмусун кёргюзтсе сюйгенлерин ачыкъ билдиргендиле. Алай бла айтхылы жырчыны улуу искусствогъа жолу да бу къауумда башлангъанды дерге боллукъду. Отар улу билген таулу жырланы хор бла айтырча Арсений Авраамов, Трувор Шейблер, Александр Покровский тап жарашдыргъандыла.

Сёзсюз, сахнада тийишлисича жыр айта билер ючюн а элледен чыкыгъан жашлагъа бла къызлагъа кёп затха юйренирге, кёп затха жангыча къараргъа тыюгенди. Шамханийнича, хоргъа сайланган бирси жаш адамланы да, вокал техникадан, хор искусстводан хазна ангылаулары болмагъанды. Аны себепли аланы иги хазырларгъа керек эди. Аны эсте алып, къауумну художестволу таматасы, къабарты коллективни сынамыва кёре, энчи окъуу программа хазырлагъанды.

Сёзсюз, жангы жаратылгъан коллективге энчи репертуар да керек болгъанды. Аны себепли Покровский концерт программагъа чыгъармаланы сайлауу бла да тынгылы кюешгенди. Ол жаны бла анга болушлукъну оғарыда сагъынылгъан композитор Арсений Авраамов этгенди.

- Ол, чыгъармалада сакъланган миллет энчиликни, миллет сезимни терен ангылап, малкър халкъ жырланы тап жарашдыра билгенди. Таулу постлени назмуларына кёре жангыларын да жарашдыргъанды, - деп жазады аны юсюнден Хажмуса Мидов. Композитор Трувор Шейблер да, айтханыбызча, хорну къуралууна къыйыны киргенденди. Ол таулу коллективге деп халкъ жырланы тап халгъа келтирип, жашланы бла къызланы музыка грамотагъа дайы юйретгенди.

Малкър хорну байрам халда ачылыуу 1940 жылны 3 августунда болгъанды. Анга программаны Шейблер бла Покровский къурагъандыла. Аны аллында къуанчлы халарны билдире,

Трувор Карлович «Социалистическая Кабардино-Балкария» газетде хорну биринчи концерти боллукъду, ала къысха заманны ичинде кёзге иги да эсленирча жетишимлеге, профессионал даражагъа жетгендиле, деп жазгъанды. Биринчи концертлерине жаш къауум бай программа хазырлагъанын белгилерчады. Анга бурунгу малкър халкъ жырла бла бирге къарындаш халкъланы, совет композиторланы чыгъармалары да киргендиле.

Жер-жерли поэтле, композиторла профессионал коллективге сюйюп жангы затла жазгъандыла. Къауум жаратылгъанлай окъуна аны репертуарына, биз башында сагъынган жырладан сора да, Къалабекланы Солтан-Хамитни юсюнден жигитлик жыр киргенди. Аны сёзлерини автору малкър жарыкъландыруучу, аты айтылгъан Шахмырзаланы Саидди. Гуртуланы Бертни сёзлерине тагъылгъанла да («Кировну юсюнден жыр», «Къызыл аскерчилени жырлары», «Колхоз жыр», «Махай эфенди») ол кезиуну тынгылауцусун бек къууандыргъанладан бирлери болгъандыла.

Сахнада бир-бир артистлени жырны кеслери айтып башларча онглары да болгъанды. «Сёз ючюн, - деп жазады Мидов, - Заидланы Фатимат чам халлы «Алаша» деген халкъ жырны, «Параходла» деген лирикалы жырны хор бла бирге айтханды, Отарланы Омар а - «Мисирбий», «Къанамат» деген жигитлик жырланы, «Алийни юсюнден» деген лирикалы чыгъарманы да».

Алай бла коллектив фахмусун, хунерин да халкъ ичинде кёргюзюрге керек болгъанды. Нальчикде Пионерлени юйюнде (бусагъатда КЪМКЪУ-ну медицина факультетини межамы) биринчи концертден сора жангы къуралгъан къауум таулу элlege гастрольлагъа барып тебирегенди. Маданиятларын, жыр хазналарын ауздан аузгъа ётдюре келген миллет адамлагъа ала сабийликлеринден бери уста билген чыгъармаланы профессионал къауумну айтыуунда эшитген а хычыуун, сейир да

кёрюнгенди. Жаш артистлени уа ёз маданиятларын айнытуугъа, быллай вокал коллективни къуралууна энчи юлюш къошалгъанларыны ангылагъанлары айтып-айтамача ёхтемлендирген, къууандыргъан да этгенди.

Малкър хорну тышына чыгып кёргюзтген биринчи концерти Кёнденденде болгъанды. Аланы анда бирча ариу миллет кийимледе, тизгинде сюелип, къараучуланы кёбюсю кёлден билген жырланы тап халгъа келтирип, тийишли ён, ауаз, макъам бла айтхаллары жыйылгъанлары барысын да бирча кёллерине жетген эди. Эллили уа кеслерини жанларындан аланы сахнада хурметлеген къонакъларыны сыйларынамысларын бийик кётюре билгендиле. Таулу хор заманны излемни, аны сураты болгъаны сёзсюзю. 1940 жылны ахырында уа къабарты, малкър къауумла бирикдирилип, алтмыш адамдан къуралгъан Къабарты-Малкърны къырал хоры ишлеп башлагъанды.

Къалай-алай болса да, таулу жашла бла къызла бу жаны бла биринчи атлам этгенлери халкъны алгъа барыуун, аны айныуун кёргюзтгенди. Ол къысха кезиуну ичинде атлары айтылгъан композиторланы, постлени энди жаратылгъан коллективге деп жарашдыргъан чыгъармалары бююнлюкде вокал искусствобузу айныууну мурдорула. Биринчи Малкър хорну жаратылгъаны, алай женгил аякъ алгъаны уа кезиуну ахшы башламчылыкларындан бири болгъаны бла киши даулашмаз.

Ахырында бу материалны хазырлагъанда себеплик этген Владимир Кодзюковну «Певцы родной земли», Хажмуса Мидовну «Кабардино-Балкарский государственный ансамбль песни и пляски», Хажбекир Хавлачевни «Профессиональная музыка Кабардино-Балкарии» китапларын, «Эль-брусонд» фондну интернет-сайтын, бу суратны тапдыргъан Османланы Хыйсаны да белгилеп, Миллет библиотекуна искусстволу бёлюмюне энчи ыразылыгъымы билдире.

ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат.

РЕДАКЦИЯГЪА ПИСЬМО

Китаплагъа терс кёзден къарау мени бек жарсытады

Багъалы окъуучула! Бююн мен сизге жарсыууму айтыргъа излейме. Юч жыл болады мен школда библиотекеда урунганма. Не заманда да окъургъа бек сюйгенме, сабийлеге жюрегим да тюз алай ачыкъды. Аны себепли ишимни бек жаратама. Кёп сейир-тамаша, иги китапла бардыла. Алып окъуп башлаам, бирде заманны унутуп да къояма.

Ол сийемклигим школда окъугъан заманындан бериди. Ол кезиуде биз библиотекагъа кёп бара эдик. Бир

китапны башха адам алып кетсе, ол аны ызына къайтаргъынчы тезалмай, юйюне барып, биргесине окъуучу эдик. Алай татлы кёрюне эди ол зат бизге.

Бююнню сабийлеге уа не болгъанды? Китаплагъа эс бурмай къойгъандыла. Ол мени бек жарсытады. Устаз айтып жибермесе, бири аягъын библиотекагъа басдырмайды. Китапны кьолгъа алыргъа сиймейдиле, Интернетден билирбиз деп къоядыла. Ары бир кирселе уа, дерсни унутуп, башха

затлагъа эс бурадыла.

Китаплада болгъан берекетни уа анда, сёзсюз, табарыкъ туюлюсе. Ол адамны жаланда игиге юйретеди, жюрекни тазалайды, акъыл береди. Интернетде уа игиден эсе амангга кёп тубейди. Алай бла сабийлени кёбюсю бузулдула.

Багъалы, хурметли атала, анала, эгечле, къарындашла, жаш адамлагъа насийхат сёзюгюзно къызгъанмагъызы, аманны, игини ангылатыгъызы, китап-

ны магъанасын билдиргиз. Айтыла турса, бир кюн болмаса, башха кюн ангыларла.

Кеси тилибизде басмаланган газет, журнал алып, алларына салыгъызы. Ёз тиллеринде окъумасала, бирздан сёлешмей да тебиреле. Алай бла миллет тас болуп къалыр.

КЮЧМЕЗЛАНЫ МАРИНА,
устаз, библиотека къулукъчу.

Таулу кызыланы звеносу

Анга жалаңда төрт классны тауусурганга тыошгенди. Школ узакда, башка элде болганы ючюн ары жүрүр онгу жок эди. Сора, кеси тенгли кызычыканы жыйып, чюгюндюр ёсдюрген кыауум кыраиды. Аланы хар бири да биришер гектар жерни алып, 350-400 центнер тирлик жыйа эдиле. Районда ол бек бийик кёрюмдюге саналганды. Юч жылдан а, звенону санына бютюн кёп адам кыошулуп, уллу комсомол бригада кыралалды.

Чюгюндюрно кеси ёсдюргенген аны кыйынлыгын биллик тойюлдо, - дейди Зулейха. - Төрт кере хансын артыргыа, андан сора бир ненча кере суу сугъарыргыа, кечеле бла ай жарыгында жукъартыргыа да керек эди. Андан сора тирлики жыйыу башланады, аны тазаларгыа, машинаны кюбюрюне жюккөп, бал туз заводха элтгенбиз. Асыры арыгъандан, ишден сора юйге кючтен жете эдик, ушуурусуз окуна жатып кыауучу кезиулерибиз кёп болгандыла.

Анга да кыраамай, кызыла экишер гектар алган эдиле. Алай бла орта эсеп бла 600-650 центнер тирлик жыйып башландыла, болсада Зулейханы аллына уа киши да чыгъалмаганды. Ол жылада элде угъай да, областда окуна аллай тарихлеге кызааклы тишыула да жетишалмагандыла. Аланы уа ёмюрлери чюгюндюр ёсдюрюде кеткен эди. «Жер

адамланы кесинкилеге бла башхаланыкылагыа юлешмейди. Аны юсюнде толу кючю бла ишленгенлеге кызыганмай бередди тирлигин», - дейди Зулейха.

ВДНХ-ны алтын майдалы

Ол жетишими ючюн таулу кызылы Москвагыа Эл мюлкню битеу-

бир гитче участкам бар эди, - дейди ол. - Анда ёсдюрюлген хар чюгюндюр жети килограммдан артык тарта эди. Ол а бир да болмагъанча уллу кёрюмдю эди!»

Орден да, «Волга» да

1951 жылда районну биринчн секретары бла райисполкомну председатели Зулейханы Ле-

Беш жылдан а Зулейхагыа «Волга» автомобилни жибердиле. Ол заманлада ол бек багъалы сауга эди. Аллай машинасы болурун ким да сюе эди. Алай кызы аны Кызаакстанны компартиясыны Ара комитетини биринчи секретары Кунаев бла тыошгенден

юп кеталмагандыла. Насыпха, туугъан журтха юйюр бары да сау-саламат кыайтханды. Зулейха уа баш иеси Тилланы Уммёти туугъан элине кёчгенди. Бирге ала отуз насыпны жылына жашагандыла. Юч сабий ёсдюргендиле. Бусагытта ыннаны жашауун жарытхан аны төрт туудугъудула.

Уммет тюрлю-тюрлю организациалада баш бухгалтер болуп ишленгенди, мен а складха башчылык этгенме. Биз, бир бирни анылап, бир бирге хурмет эте, хар не гитче затда да кенгешип, алай турганбыз. Сабийле да алай болсаа сюеоме, - дейди огъурлу тишырыу.

Ата юйю

Ол туугъан эли Хабазгыа барыргыа бек сюеди. Анда аны танийдыла, сый-намыс бередиле. Жарсыугъа, заман кишини да аямайды. Жети кырындышдан бла эки эгечден жалаңда ол кеси сау кыалганды. Энди аны борчу - кыруу кыалган ата юйю сакълауду. «Хабазда бек иги адамла жашайдыла. Администрацияны башчысыны тири кыармашаныны хайырындан эл айны барады. Бери терктерк келип, мында жашаганла бла ушак этерге, атамй бла анымы, башха жууукларымы, тенгерими да эсгерирге сюеоме», - дейди Зулейха.

ХОЛАЛАНЫ Марзият. Суратны автор алганды.

Сайлама адамларыбыз

Биз, газетде ишленгенле, эллерибизде, шахарларыбызда окууда, иште, илмуда, юйюр жашауда да жетишилми болган одамларыбызны юсеринден эшитсек, олсагыт аны бла танышыргыа, аны юсюнден окуучуларыбызга бирдирюге ашыгыбыз. Биюонню халларыбыз а Элбрус районну Терс-Кюль элинден Улбашаны Исмайлыны кызы Зулейханы юсюнденди.

Анычала халкыбызны ёхтемлигидиле деп айтыргыа боллукъду. Социалист Урунууну Жигити, Ленинни орденини юч саугасына тийишли болган бу тишырыу жашауунда кыйынлык кёрюр ючюн да кыалмаганды, алай ала аны жүрегин кыатдырмагандыла, кесин да бютюн кючю этгендиле.

Социалист Урунууну Жигити, Ленинни юч орденини кавалери

союз кёрмючюне да жибередиле. Анда ол алтын майдалгыа да тийишли болады. Ол ёсдюрген чюгюндюрюге алимле эс бургандыла. Экинчи жыл а, Зулейха ишленген мюлкге келип, бир ненча жерде чюгюндюрно жангы технология бла саладыла, алагыа кыараргыа жалаңда анга ышанган эдиле.

Алай бла бу жол таулу кызыланы бригадасы битеу областда да биринчи болган эди. Зулейха участкасыны бир гектарындан 750 центнер жыйганды. Ол жерледе алай тирлик бу жолгыа дери алманмаганды. «Мени дагыда

нинни орденине кёрюгюстедиле. Болсада ол кёчгюнчю халкыны санындан болганы ючюн аны бермейдиле. Аллай саугагыа кызыны атын экинчи жылда да жазадыла, анда да унамадыла берирге, кыатларына да кыоймадыла.

1955 жылда уа Зулейханы Социалист Урунууну Жигити деген атха кёрюгюстедиле. Элде ол заманда уллу байрам кыраураган эдиле, Алма-Атадан да уллу кыулукчула келип. Бу жол а аны саугаларгыа Москвагыа чакыргъандыла.

сора алалганды. Кесинг а машинаны сюргенмисе деген соруубузгыа, ол жалаңда элли инчиде айланганын, шахарга чыгаргыа уа кыоркыганын айтханды. Алалмагъан саугалары уа аны кёп жылла озгъардан сора Кыабарты-Малкварда тапхандыла.

Кыайтыу

Туугъан жерлерине Улбашаны юйюрлери 1964 жылда келгенди. Реабилитация этер заманнга эки жашлары университетде окуй эдиле да, ата-аналары аланы анда кеслерин кыо-

Зулейха Исмаилованын сураты

сора алалганды. Кесинг а машинаны сюргенмисе деген соруубузгыа, ол жалаңда элли инчиде айланганын, шахарга чыгаргыа уа кыоркыганын айтханды. Алалмагъан саугалары уа аны кёп жылла озгъардан сора Кыабарты-Малкварда тапхандыла.

Кыайтыу

Туугъан жерлерине Улбашаны юйюрлери 1964 жылда келгенди. Реабилитация этер заманнга эки жашлары университетде окуй эдиле да, ата-аналары аланы анда кеслерин кыо-

АРА ГАЗЕТЛЕДЕН

Россейге СССР-ни сынауу керекмиди?

Сенатор Владимир Долгих – экономиканы айнытыууну совет юлгюсюню юсюнден

Шёндюго кыйын болумдан кытуулур ючюн Совет Союзну сынауун хайырларыгыа керекди, деп оюмлайды Федерация Советни члени, Социалист Урунууну Жигити, КПСС-ни АК-сыны секретары 92-жыллык Владимир Долгих.

Не десек да, Россей советлени кезиуонде кыуралган экономика онлганы, аны ырысжысын бла техникасын хайырланып келеди. Алай ишини кыраууну ол замандагы кыйматлы амаллары жок этилгендиле, институтлары чачылгандыла, аланы жетишилми сынаулары эсге алынадыла.

СОВЕТ БАГЪАЛА

Владимир Иванович, бюгонлюкде экономиканы кырауу жаны бла Совет Союзну сынауун кыайтарыну юсюнден терк-терк айтадыла. Кертиси бла уа ол жаны бла не этиледди?

«Мен акыыл этгенден, экономикабыз бусагытта бек кыйын болумдады. Озгъан заманлагыа эс буруу да бошдан тойюлдо. Совет Союзда кёп иги зат болганды. Багъаланы окуна алайык: газет - 2 капек, метро - 5 капек турганды, жашау журтла да хахсыз эдиле, коммунал жумушла ючюн төлеуле да юйюрно кыолайына бир да кыатылмай эдиле. Социде юч миллион адам солугъанды, аланы 88 проценти ишчиле бла эллиле болгандыла.

Кертиди, кыралны кыоруулар ючюн аскер-промышленность комплекси кючлендириуге кёбюрек,

халк аслам сурагъан товарланы чыгарыргыа уа азыракъ эс бурулганды. Алай болганлыкыга, кыралда ишислик жокъ эди. Совет заманлада болган иги юлгюлени толуусунай алмагъаныбызны, кесибииз да бир зат кырамагъаныбызны юсюнден Президент да бир ненча кере айтханды.

Бизге СССР-ни сынауундан бегирек да кыайсы хайырлыды? «Совет экономикала» ненча болгандыла?

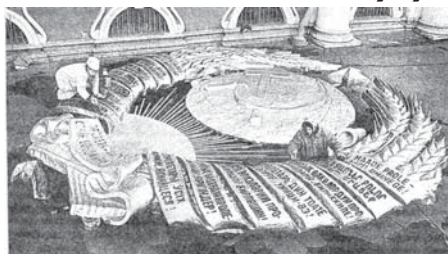
«Тюрлю-тюрлю совет экономикала» деп айтханын тызге санамайма. СССР заманнга, жерине да кёре бир организмча айныганды. Сталинни, хрущёвлу, брежневли угъай, советникича. Сёз ючюн, Сталинни кезиую энчи болумла бла байламлы эди - кыанлы класс кызауат барганды, кырал урушха хазырланганды, ызы бла уа уруш да болганды, андан сора кыралны агыгы юсюне салыргыа тыошгенди.

Кыралгыа башчылык этиуде кыаты, кюйсоз окуна система Брежневге дери жетгенди. Алай Сталинни заманында салынганды мурдор бизни космонавтикабызгыа бла ядерный энергетикабызгыа. Ала уа башха кезиуледе деменгил болуубузгыа себеплик этгендиле.

ПЛАНЛА, КАДРЛА, ИЛМУ-ИЗЛЕМ ИНСТИТУТЛА

Шарт айтханда, кыаллай амалланы хайырларыгыа керекбиз?

«Бек алгыа - стратегия

план салыну. Ол бусагытта да барды, программала да, не айтдыраса, бек кёпдюле, алай магъаналары жокъду. Бизни агъачларыбызны, сууларыбызны, минерал-сырьё байлыкларыбызны, бек алгыа уа газны бла нефтьни хайырларыну планын жарадырыргыа тийишлиди. Ма план болмагъаны ючюн иги файда алалмайбыз аладан. Сёз ючюн, битеу дуняда да агъчаны 85-90 проценти хайырландыла, бизде уа - 50 проценти эм андан да азын.

Табийгыт бизге берген хазнаны, артыкда аз тюбеген материалланы бла металланы кыаллай бир болганларын шарт билирге керекди. Биз а геология тинтиулен тохтатханыбыз. Совет Союзну заманындан Россейге табийгыт байлыкыла табылган 20 минг ачык жер кыалганды, алай аладан кёлери кыазылып бошалгандыла, башхалары уа суралмайды.

Экономика кёп кыатлы болса игиди. Кырал халк мюлкю стратегиялы бёлюмлерин кыолунда тутар

гыа (СССР-де НЭП-ни заманында), аны бла бирге уа кырал-энчи иелик партнёр халланы айнытыргыа керекди. Кырал предпритияланы бир-бир акциялары (25 процентте дери) энчи иели акционерленик болсун. Кыралны бла энчи иелени сейирлерни келиширча этерге тийишлиди. Дагыда гитче эмда уаук предпринимательликни айнытыуу, кыолдан усталлау - ётмек бишириучюлеге, гитче тюкөнчикле тутхандыла, ремонт мастерскойла, артельлеге ишлерин бардырыргыа онла кыуаргыа керекди (НЭП-ни эмда Сталинни кезиулеринде ала кылай ишленгенлерин эсге тыошюрюге боллукъду).

Алай бек башы - кадрла политиканы кыайтармай боллукъ тийюлдо. Артыкда онуучулары хазырлауыа эс бурургыа тийишлиди. «Хар не да кадрлагыа кёре болады» деген ниет жалаңда Сталинни угъай, Брежневни заманында да магъанасын тас этмегенди. Отузжыллык специалистлени кыаты сыналгандыла кыулукчылагыа. Партия организациала акылылы, билимли, тири

кандидатланы районлада, областлада излегендиле. Бек игилерин тыш кыралгыа окургыа жибергендиле. Арт заманда ол жаны бла кёп зат кыайтарылганды. Алай, мен акыыл этгенден, президентни администрациясы партияны АК-сыны кадрла бла байламлы ишин кеси боюнуна алганлыкыга, аны тийишлисича бардыралмайды.

Халк мюлкю тюрлю-тюрлю бёлюмлерине специалистлени хазырлауу жаны бла план салыуу да кыалганды. Гуманитарийлени жангы усталыкылагыа юйретуу, инженерлени, врачланы, ишчилени жетмегенлери да ма аны ючюндю.

Илмуну бла производствону араларында байламлыканы да кыайтармай жарарык тыюлдо. Советлени заманында илму эмда техника жаны бла комитетле болгандыла. Ала Илмула академиканы тюрлю-тюрлю илму-излем институтла бла байламлыкюч ючюн жууапыл эдиле. Бир-бир НИИ-ле шёндю да ишлеп турдыла. Аны бла бирге СССР-ни Министрлерини Советинде изобретательлик жаны бла комитет да болганды. Ол ишчиле, колхозчула, тюрлю-тюрлю кыулукчула тапхан эмда кыуаршдыргъан жангы эмда кыйматлы амалланы бла башха затланы ачыклаганды, ала иште кылай хайырланганларына кёз-кыулак болганды. Бусагытта Роспатент жангычылыкылагыа артык уллу эс бурмайды. Нек де-

генде уруну коллективле бла байламлык жокъду, алай эсе уа, тийишли заданияла да берилмейдиле.

«АЛГЫНЧА БОЛМАСЫН АНСЫ»

«Бу кырау-экономика амалла керти окуна алай кыйматлы эселе, шёндюге дери кыайтарылмай нек турадыла?»

«Кырал башчылары сынаулары жетмейми тура болур. Бирде уа мен кыуаруу затла да эшитме: совет замандача болмазча этерге керекди деп. Кёресиз да, аманмыды, игимиди - башха тойюлдо, алгынча болмасын ансы!»

Алай суну бек хаталыды. Министрлени-ветеранланы совети барды, алай аланы сынаулары, айтханы чыпыракъдан ётмейди. Шёндюго министрлени жашаудан, шарт ишледен керти болмасын чырмау этеди. Е.М.Пономарёв Россейни Сатыу-алыу-промышленность палатасыны президент болганды, анда отраслевой комитетле бла техника советле кыуралгандыла. Алагыа алгыннгы министр башчылык этгендиле.

Иш да барганды, сёз ючюн, машинала, станокла ишлеуде кёп материалла хайырланылгандыла. Интеллигенцияны совет сынауыга кёз кыарамын тюрлендирерге керекди. Ол онуучу кыаууну «экинчи кыатысыды» да.

Алексей ЧЕБОТАРЁВ. «Аргументы и факты» газет.

Футбол

Сейир оюнла, сакъланмагъан эсепле

Озгъан ыйыкъда тохтамай жауун жаугъанлай тургъанды. «Автозапчасть» бла «ГорИС-179» къауумланы тюбешулериде аллай чакъда озарыкъ болур деп тургъандыла къараучула. Кюнню халы къалай боллугъун киши билмесе да, бу къауумладан къайсы хорларыгъы уа белгили эди.

Кёпле сакълагъанларыча, прохладначыла кеслерини майданларында къонакълагъа 0:6 эсеп бла къытдыргъандыла. Юйлеринде хорлатханлары ачыу тийген эсе да, хал андан да осалгъа кетмегенине къуанырчады.

Бахсандан «Автозапчасть», республиканы чемпионатында биринчи болуп, онунчу тургъа дери бир да хорлатмай келеди. Бирси къауумла аллай жетишимни хазна болдурсунла. Статистиканы суйгенлени уа соруулары барды: «Автозапчасть» къачан эмда къайсы къауумгъа хорлатырыкъды, околанын къачан тас этип башларыкъды, быйылгъы оюнлада 150 гол ураллыкъмыды?

Дагъыда бир магъаналы тюбешу кёп болмай Бахсанда ётгенди. Жер-жерли «Баксан» «Жулдуз» бла ойнагъанды. Къонакъбайла, иги да кючлюрек болуп, 4:2 эсеп бла хорлагъандыла. Бахсанчыла сейир схема бла ойнагъанларын белгилерчады. Ала турнир таблицада кеслеринден энишгерек тургъанлары хорламай къоймайдыла. Кысхасын айтханда, сынауларын ёсдюргендиле. «Жулдуз» а арт эки оюнда да хорлай келген эсе да, спортда болуучусуча, кючлюреке къытдырыгъа тюшгенди.

Къараучулары чемпионатда экинчи жерге къайсы команда чыгъарыгъы жарсытады. Сёз ююн, Кахундан «Керт» алыкъа «Автозапчасть» бла тюбешмегенди. Ол себепден экинчи

жерге чыгъаргъа аны амалы барды дегге боллукъ эди. Болсада озгъан тюбешуиюнде ол Нарткъалада жер-жерли «Нарт» къауумгъа къытдырып, таблицада жетинчи жерге тюшгенди.

«Псыгансу-ДА-ДОУ» кесини майданында ойнаргъа эркин болмагъаны ююн «Велес» бла тюбешуиюн Анзорейде ётдюргенди. Болсада аны къаршчысы кючлюрек болуп, 2:3 эсеп бла онлагъанды. Алай бла Къарагъачдан къауум ёрге кётюрюлюрге амал тапханды.

Оюнда болгъан сейир шарты юсюнден да айтыргъа сюеме. Матчны 86 минутуна дери псыгансучула 2:0 эсеп хорлай келгендиле. Энди къытарыкъ белгиледи деп таукел айтырча болгъанда, ахыргъы минутлада къаршчылары хорлагъандыла. Тюбешуи букмекер конторала къатышып барса, мында бир хыйлалыкъ этилген сунарча эди. Болсада оюн биз сакълагъандан эсе башха торло бошалгъанды.

Онекинчи турну юсюнден айтханда, белгилерча оюн сакъланмайды. Болсада «Автозапчасть» «Велесни» къалай эсеп бла хорларыгъы уа сейирди.

11-ЧИ ТУРНУ ЭСЕПТЕРИ:

- СК «Атажукинский» - «Тэрч» - 0:1
- «ЛогоВАЗ» - СК «Союз» - 2:5
- «Нарт» - «Керт» - 1:0
- «Бедик» - «Къундетей» - 2:0
- «Родник» - «Псыкод» - 2:4
- «Баксан» - «Жулдуз» - 4:2
- «Псыгансу-ДА-ДОУ» - «Велес-СДЮСШОР» - 2:3
- «ГорИС-179» - «Автозапчасть» - 0:6

Виктор ШЕКЕМОВ.

Жандауурлукъ

Хасанияда тиширыулары совети жандауурлукъ ишни тири бардырады. Мен билип, аны келечилери Прохладнада тиширыула, акъылбалыкъ болмагъанла тургъан колониаягъа баргъандыла, холодильникле, телевизорла, пылесосла, китапла, башха керекле да элтгендиле.

Кёзлери жарыгъанды, кёллери кётюрюлгенди

Жангыз къалгъан къартла тургъан юйге да жылы чындайла, ёрге эмда тебен жанла бергендиле. Акъылдан кем сабийлени, Чегемде уллайгъанлары интернетларын да жокълай туруучудула.

Бу жол а Нальчикни Дубки тийресинде сабий больницыны

онкология бёлюмонде жатхан балачыкълада болгъандыла. Ары советни башчысы, билим бериуюн отличниги, эки кере хаж къылыргъа баргъан Жангоразланы Зоя бла бирге 16-чы номерли школну устазы Къурманланы Азинат, элде амбулаторияны медсестрасы Таппасханланы

Люба баргъандыла. Тюрлю-тюрлю илляула, гинжиле, бояула, жомакълары бла китапчыкъла, конструкторла, пазлла, памперсле, дагъыда кёп башха затла элтип бергендиле.

Къызчыкъланы бла жашчыкъланы къууанчаларыны чеги жокъ эди. Жыл бла юч ай болгъан Мариначыкъ жумушакъ жугътурчукъну оласагъат кесине къысханды. Онтёртжыллыкъ Максим-пазлланы, бешжыллыкъ Светачыкъ а бояулары сайлагъандыла. Ючжыллыкъ Аминатчыгъ а гинжиси бла ундрукъчукъну кёргенлей, кёзюклери жарыгъан эдиле. Бёлюмон баш врачы Жанна Кумыкова, къонакълагъа

асыры ыразыдан: «Кёресиз да, сабийлени кёзюклери къалай жарыдыла. Мында жатхан балалагъа, аланы аналарына да не гитче саугъа, жумуш да жюреклерине асыуду, кёллерин кётюреди, тамблагъы кюннге ийнаныулукъ береди. Сау болугъуз, ырысхыгъыз таркъаймасын», деп бир ненча кере къатлагъанды.

Жангоразланы Зоя бу жандауурлукъ ишлерине советте киргенле, хасаниячылары бир къаууму да юлюшлерин къошханларын айттып, алагъа ыспас этгенди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратла авторнудула.

Эспертни

Сакълыкъ, эслилик да артыкъ боллукъ туюлдуле

Терроризмге къажау миллет комитетни республикалы Оператив штабы террорчулукъдан сакъланууну жорукъларындан таймазгъа чакъырады. Россейни Кюнню белгиленген заманда халкъ аслам жыйылгъан жерледе сизни эслилигииз, право низамны сакълаучу органла бла бирге ишлерге хазырылыгъыгъы палахпадан къутулургъа онг берликлерин бир такыйкъагъа да унутмагъыз. Ишеклик туудургъан не болса да, артыкъда кёлден бери иесиз соелген автотранспортха, эс буругъуз. Аланы юслеринден оласагъат право низамны сакълаучу органлагъа неда

энчи службаланы бу телефон номерлерине сёлешмигиз:

- КъМР-де Оператив штабха - 48-15-48;
- Россейни КъМР-де УФСБ-сына - 48-15-81 (ышаныулукъну телефону);
- КъМР-де МВД-гъа - 40-49-10 (дежурный бёлюню); 49-50-62 (ышаныулукъну телефону);
- Россейни Следствие комитетини КъМР-де Следствие управлениясына - 77-64-22 (ышаныулукъну телефону);
- Россейни МЧС-ини КъМР-де Баш управлениясына - 39-99-99 (дежурный кесеги).

НАК-ны КъМР-де Оператив штабы.

Жазылыгъыз! Бу тапды!

Федеральное государственное унитарное предприятие «ПОЧТА РОССИИ» ФСП-1
Бланк заказа периодических изданий

АБОНЕМЕНТ На газету
(Индекс изданий)

Заман Количество комплектов

На 20__ год по месяцам

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

Куда
(Почтовый индекс) (адрес)

Кому _____
Линия отреза _____

ПВ	место	литер	ДОСТАВОЧНАЯ КАРТОЧКА
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	

На газету **Заман**

Стоимость	подписки	руб. коп.	Кол-во комплектов
	каталожная	руб. коп.	
	переадресовки	руб. коп.	

<input type="text"/>	<input type="text"/>	город
<input type="text"/>	<input type="text"/>	Почтовый индекс
<input type="text"/>	<input type="text"/>	район
<input type="text"/>	<input type="text"/>	код улицы
<input type="text"/>	<input type="text"/>	улица
<input type="text"/>	<input type="text"/>	дом
<input type="text"/>	<input type="text"/>	копрпус
<input type="text"/>	<input type="text"/>	квартира
		Фамилия И.О.

КЪОЧХАР. Сизни тириликтеги бу быйыкка ким да суклангыч. Андан сора да, төгерегигизде адамла бла ушаклашырга излегенлей турлукусуз. Ишигизде жангы онгланы хайырланып башласагызы, суйгенигизден эсе кёбюрөк файда тюшюраллыксыз.

ТАНА. Бу быйыкка ахча бла байламлы жумушларыгызы тындырырга кюрешиги. Кюранчларыгызы алгадан оксуна төгөп кююгузу. Бу кюнде акылыгызыга тап оюмла келликдиле, аланы жашауга кийириге кюрешиги.

ЭГИЗЛЕ. Бу быйыкка тири болганлай турлукусуз. Кючкюрюугузну тюз жанына бурурга кюрешиги. Бу кезиу спорт бла кюрешенге да бек ахшды. Жетишимлеге жетерге боллукусуз.

Быйыкыгызга гороскоп

10 июндан 17 июньга дери

АЙЫРЫЧАБАКЪ. Диета тутам деп турганлагы бу кюнде бек аламатдыла. Бир ишни этерге келленген эсегиз, соза турмай, аны тамамлап кююгузу. Быйыкка ырыскы-ахча жаны бла жолла сизге ачыкдыла.

АСЛАН. Шуёхларыгызыга ышаныгызы. Бола турган ишлеге кесигиз тийишлисича бага бичаллык туюлсюз. Аны себепли тенгеригиз, жууук адамларыгызы бу жаны бла сизге болушук эталлыкдыла.

КЫЗ. Быйыкны ал кюндеринде кылай эсе да бир аз бызырап турлукусуз. Акылыгызыны жыйып, энчи бир жумушну тамамларга оксуна кыйынырак боллукуду. Аны себепли ырахатлык табып, солурга кюрешиги.

БАЗМАН. Быйыкка кёлюгюз жарык боллукуду, хар башлаган ишигиз да тап кюралып кюуандырылды. Олтуруп, кытлап бир затны этип турган жумуш бу кюнде сизники туюлдо.

АКЪЫРАП. Сиз тынгалы билген, жапсарган адамны излериксиз. Хар ууак зат да шёндю кёлюгюзге тийип, жюрегигизни кыйнаганлай турады. Ушакла, тюбешиле жайыгырга болушурукдыла.

МАРАУЧУ. Кесигизча сагыш этмегенли жок этерге излериксиз. Алай алада кемчиликте сизде да болурла, эс этип кзараса. Аны себепли башхаланы кёллерине тиймегенлей, кесигизни бир аз тюлендирсегиз игиди.

ТЕКЕМЮЮЗ. Бу быйыкны ичинде не зат эсе бир затны тапсыз этгенча сезип, кеси кесигизни терслеп турлукусуз. Ол не зат болганын а ангылааллык туюлсюз. Баям, жашауугузда тюрлену керекди, ол аны белгиси болур.

СУУКЪУЙ. Бу кюнде этерик жумушларыгызыны унуту кюймагызы. Эрттеден бери кёрмей турган жууукларыгызыны да жоклагызы. Жюрегигизге уа энчи сак болугузу, ол кыйнарга боллукуду.

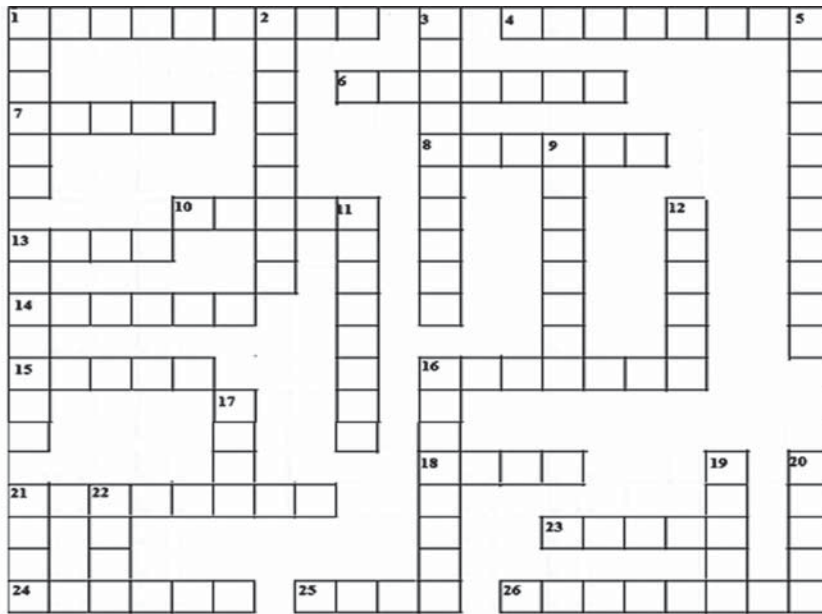

ЧАБАКЪЛА. Тенгеригиз бла сёз болмазга кюрешиги. Даулашы ишле чыгарыкдыла, аланы сююп, кытыгызда адамла бла бир акылыга келип, алай тамамларга кюрешиги. Кесигизни ийнандыра билген хунеригизни да унутмагызы.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 1. 1860 жыллада Петербургда консерваторияда окыуган таулу кыл кюбузчу. 4. Орусбийланы тукумдан биринчи полковник. 6. Абайпадан врач, биринчи таулу сценарист. 7. Россейде октябрь революцияны башчысы. 8. Москвада кырал таматаны күүлук этген жери. 10. Новгород княжествону таматасы. 13. Бу патча тишируну аты бла жор орденле болгандыла. 14. XIX ёмюрно ахырында Орусбийлада кюнакыда болган орус композитор. 15. Энейланы тукумдан академик. 16. Санкт-Петербург шахарда «Аврора». 18. Юч кере да Совет Союзну Жигити лётчик Кожедубну аты. 21. Иван Грозныйни кюбартылы юй бийчесини аты. 23. Байрамда жолда бирге барыу. 24. Кыраллыкны белгилеринден бири. 25. Кыраллыкны алгыннгы аты кысха. 26. Немисли фашистле бузлатхан совет летчик.

ЁРЕСИНЕ: 1. Уруш заманда кыраллыкны таматасы. 2. XIX ёмюрно ахырында Орусбийлада кюнакыда болган орус композитор, дирижёр. 3. Кыралны оюну халкыны кюлунда болган хал. 5. Кыралны баш закону. 9. Ленин жатхан жер. 11. Совет Союзну заманында жаш тёлю биригиюню адамы. 12. Алгыннгы кыраллыкыда сабийле биригиюню келечиси.

13. 1651 жылда, орус патчахны Гюргеюге ётөп барган келечилерине кюнакыбайлык этген, 1865 жылда уа гюргею патчахы Таймураз бла орус патчахы кюнакы болган таубий. 16. Отарланы Керимни чыгармасында ол жаралы эди. 17. Бу кюнде Кишиликни орденни алган тырныауузчу жашны аты. 19. Белгили жырчы Шалапин, башха аристократла да кюнакы келиучю таубийни аты. 10. Совет Союзну төрт кере жигити болганмаршал. 21. Кыралны белгиси. 22. Шахналадан XIX ёмюрде Петербургда окыуган врач.

ГАЗЕТНИ 101-102-чи НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАНГАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

ЭНИНЕ: 1. Кюргашин. 6. Даража. 7. Ахлула. 9. Араблыла. 11. Сабакы. 12. Санат. 13. Экилик. 20. Санитар. 21. Жемтала. 22. Желпек. 23. Алауган. 24. Мантыла. 26. Тауукыакы. 30. Жазыу. 31. Къауум. 32. Кубометр. 33. Зынтхы. 34. Аманат. 35. Ангелина.

ЁРЕСИНЕ: 2. Отжюрек. 3. Ишхилди. 4. Балхам. 5. Аламат. 8. Басынчакылау. 10. Жалгышыулык. 14. Иймениу. 15. Линейка. 16. Асмакы. 17. Банан. 18. Декан. 19. Марал. 25. Тылпыу. 27. Ауушхан. 28. Яхтсмен. 29. Лаудан.

Финансла

Карточкалары болганлагыга – учуз кредитле

Россельхозбанкны Къабарты-Малкъарда бёлюмю быйыл беш мингден артык карточка чыгарганды. Аны бла аланы саны 117 мингден артык болганды, деп билдиргендиле финанс учрежденианы пресс-службасындан.

Асламысы - 74 проценти - иш хакъ тёлөу бла байламлыдыла. Банкны тийишли программасына 168 организация киреди, кеслерини да кёбюсю бюджет ишчиледиле.

Карточкалары болганланы жумушларын чырмаусуз жалчытыр ючюн, 30 банкомат бла 37 электрон терминал орнатылгандыла. Аланы иги кесеги сатуу-алуу комплексде ишлейдиле.

- Иш хакъларын банкны карточкасы бла алганланы ондурууга да аслам эс бурабыз. Сёз ючюн, кредитле алага женгилрек амал бла, кеслери да алашарак процентле бла бериледиле, - дегенди бёлюмю башчысы орубасары Юсюпланы Аслан.

Бизни корр.

Газетни келир номери
14 июнда чыгарыкды.

Учредитель: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствоу

Баш редактор АТТАЛАНЫ ЖАМАЛ РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редактору орубасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орубасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),
МОКЪАЛАНЫ Зухура
(бёлюмю редактору),
ТИКАЛАНЫ Фатима (бёлюмю редактору).

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орубасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиндиклерин кюруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июнда регистрация этилгенди.

Регистрация номер —Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмага КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникация жаны бла кырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды. Налчык шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикте кёре 19.00 сагыатда кюп салынады. 20.00 сагыатда кюп салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГАРГАНЛА:

Жангуразланы Нажабат - дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретары орубасары;
Зезаланы Лида - (1,2,3,5,6,12-чи бетле),
Геляланы Валя - (4,7,8,9,10,11-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 2100 экз. Заказ № 722
Багасы 15 сомду

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Налчык шахар,
Ленин атлы проспект, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru